

Отримано: 9 січня 2020 року

Прорецензовано: 23 січня 2020 року

Прийнято до друку: 29 січня 2020 року

e-mail: mariastupenko@gmail.com

o.dunayevska@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2020-9(77)-250-253

Ступенко М. Ю., Дунаєвська О. В. Функціональний аспект лексичного корпусу "Rogue Lawyer" (на матеріалі книги Дж. Грішема «Адвокат негідників»). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 250–253.

УДК: 811.111' 42

Ступенко Марія Юрївна,*Київський національний університет імені Тараса Шевченка***Дунаєвська Ольга Валеріївна,***кандидат філологічних наук**Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ЛЕКСИЧНОГО КОРПУСУ "ROGUE LAWYER" (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ ДЖ. ГРІШЕМА «АДВОКАТ НЕГІДНИКІВ»)

Робота висвітлює особливості функціонального навантаження елементів лексичного корпусу, що використовуються на позначення професійної діяльності юриста у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників». Корпус лексичних одиниць отримує контентову інтерпретацію і фрагментується на контент-категорії. Останні слугують підґрунтям формування згущень лексичних одиниць, чотирьох функціонально-семантичних полів (ФСП): ФСП «Юрист», ФСП «Клієнт», ФСП «Судовий процес» та ФСП «Інструменти». Кожне функціонально-семантичне поле вміщує окремі мікроФСП. У дослідженні встановлено, що мікроФСП «Дії юриста» накладається на мікроФСП «Дії клієнта», що підтверджує функцію професійної діяльності юриста, як таку, яка цілком і повністю збігається з діями клієнта під час судового процесу.

Ключові слова: (мікро) функціонально-семантичне поле, лексична одиниця, контент-аналіз, професійна діяльність юриста.

Mariia Yu. Stupenko,*Taras Shevchenko National University of Kyiv***Olha V. Dunayevska,***PhD in Philology**Taras Shevchenko National University of Kyiv*

FUNCTIONAL ASPECT OF LEXIS' CORPUS "ROGUE LAWYER" (BASED ON THE BOOK BY JOHN GRISHAM "ROGUE LAWYER")

The paper addresses the analysis of the lexis used for verbalization of lawyer's professional activity described by John Grisham in his work "Rogue Lawyer." The words used for lawyer's professional activity are approached as uniform corpus of nominative units. The paper focuses on the corpus content and the research of functional peculiarities of its nominative units is offered. The approach to classification of the lexical corpus used by the author for description of lawyer's professional activity is based on content-analysis procedure. The latter presupposes the fracturing of lexical corpus into specific categories differentiated according to part of speech they belong to. The researched corpus of lexical units contains nominal, verbal, and adjectival / adverbial / participial categories. The obtained data point at their definite mode to explicate the semantic characteristics and the functional potential of each lexical unit analysed. As the result it was determined that the distribution of the units within the corpus of lexis adheres to the principle of functional-semantic field and their smaller fragments – micro functional-semantic fields. Thus, it is inspected that the corpus of lexis used by John Grisham in his book "Rogue Lawyer" splits into four functional-semantic fields: "Lawyer," "Client," "Trial," and "Tools," which involve the smaller components – micro functional-semantic fields.

Key words: (micro) functional-semantic field, content-analysis, lexical unit, professional activity of a lawyer.

Сучасне суспільство, як конгломерат різних культур, підходів до діяльності та поглядів на життя, відкриває необмежені можливості ведення досліджень комунікації. Професійна комунікація не залишається осторонь сучасних тенденцій та викликів, що стоять перед фахівцями різних галузей. Оскільки дискурс, котрий твориться згідно норм права і є формою передачі змісту в праві [Павленко 2015, с. 7–8] чітко регламентований, то він, обмежується певними процедурними вимогами. Теза автора книги «Rogue Lawyer»: "Sometimes you have to fight dirty to get clean" пояснює особливості професії юриста у веденні захисту в кримінальних справах, що може призвести до засудження невинного і «часом ти змушений грати у брудні ігри з метою виправдання клієнта». Останнє є основною тезою твору обраного для аналізу, озвучує деякі із сучасних викликів, які стоять перед фахівцями з будь-якої галузі права, тим самим ілюструє актуальність даного дослідження.

Особливості юридичного дискурсу привертають увагу низки дослідників, зокрема типологічні характеристики формування суджень описані у роботах А. Є. Конверського, Г. І. Манова, Д. Мейера; поняттям аргументації займаються вчені В. В. Мельник, А. Пріор, В. А. Новицький; серед досліджень комунікації в рамках судового дискурсу знаходяться праці Т. В. Дубровської та О. В. Красовської. Слід вказати на відсутність робіт функціонального та семантичного напрямків на матеріалі англійської мови, які б розкрили проблематику добору лексичних одиниць у вербалізації тієї чи іншої ситуації з професійної діяльності юриста. Таким чином, метою роботи є встановлення функціонального потенціалу набору лексичних одиниць, що використовуються у книзі Дж. Грішема «Адвокат негідників». До завдань роботи належить: 1) формування корпусу одиниць на позначення головних учасників професійної діяльності юриста; 2) встановлення контент-категорій лексичних одиниць, що позначають професійну діяльність юриста; 3) розподіл корпусу лексичних одиниць на позначення адвокатської діяльності у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників» за польовим принципом. Дана робота покликана об'єднати елементи лексичного, функціонального та контент-аналізів в рамках семасіологічної парадигми.

Для встановлення корпусу одиниць роботи Дж. Грішема необхідним є застосування методу контент-аналізу [6, с. 10–13], що дає можливість зафіксувати наявність певних базових контент-категорій [1, с. 72], котрі являють собою згущення номінативних одиниць однакової частиномовної приналежності і використовуються як одиниці для позначення головних учасників професійної діяльності юриста:

Іменникова контент-категорія

Секція 1. Опис юриста.

defendant (1, с. 3,13,135); *defender* (1, с. 5); *lawyer* (1, с. 5, 12, 13, 74, 83, 216, 220); *lawyers* (1, с. 5, 6, 9, 12, 223); *burden of proof* (1, с. 5);

attorney (1, с. 7); *defense* (1, с.12, 203); *co-counsel* (1, с. 12); *State Bar Association* (1, с.13, 247); *protector* (1, с.13); *briefs* (1, с. 106); *execution* (1, с.15, 47, 74);

Секція 2. Опис клієнта.

prisoners (1, с.7); *client* (1, с.11, 12); *assault* (1, с. 120); *courtroom liar* (1, с. 9, 18,180);

Секція 3. Опис судового процесу та інших його учасників.

courtroom (1, с. 3,8,11,14, 81, 86, 199); *trial* (1, с. 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 145, 17,189); *prosecutor* (1, с. 3, 9, 10, 11,13, 118, 157, 166, 181, 221); *state police* (1, с. 3, 4); *justice* (1, с. 5, 6, 14, 15,166); *jail* (1, с. 6, 8, 9, 14, 20, 68, 210, 217); *police* (1, с. 6, 217, 217); *courthouse* (1, с. 6, 7, 18); *murders* (1, с. 8, 9); *witnesses* (1, с. 8, 9, 15, 17, 181); *victims* (1, с. 8, 117); *prosecution* (1, с. 8, 9, 176, 181); *jailhouse* (1, с. 9); *prison* (1, с. 9, 97); *testimony* (1, с.9, 10, 11, 15, 17, 18, 39); *cops* (1, с. 8, 118, 121, 159, 182, 189, 213, 221, 247); *court* (1, с.11); *witness* (1, с. 11, 38, 171, 172,181); *motions* (1, с.12, 106, 135); *State Bar Association* (1, с.13, 247); *conviction* (1, с.13, 14, 74); *law* (1, с.13); *bailiff* (1, с. 14); *His Honor* (1, с. 14, 15); *appeal* (1, с. 14); *case* (1, с. 15); *Appellate Court* (1, с.17, 66); *cross-examination* (1, с. 17, 52, 172, 181,183); *petition* (1, с. 88); *supreme court* (1, с. 88); *charges* (1, с. 106); *assault* (1, с.120); *arrest warrant* (1, с. 217); *damages* (1, с.136); *constitution* (1, с. 128); *bail* (1, с. 210); *lawyer-client meetings* (1, с. 216); *execution room* (1, с. 78).

Прикметникова / прислівникова при /

дієприслівникова контент-категорія

Секція 1. Характеризація юриста:

street (lawyer) (1, с. 1); *first-class* (defense) (1, с. 3); *local* (lawyer) (1, с. 4); *younger* (lawyers) (1, с. 5); *older* (lawyers) (1, с. 5); *criminal* (defense) (1, с. 7); *vigorous* (defender) (1, с.12); *defense* (lawyer) (1, с.17, 86); *corrupt* (prosecution) (1, с. 65);

Секція 2. Характеризація клієнта:

guilty (1, с. 2, 3, 4, 5, 14, 15, 38, 182, 212); *twisted* (murderer) (1, с. 5); *courtroom* (liar) (1, с. 9, 18,180); *capital* (murder) (1, с.11, 17); *innocent* (1, с.12, 68, 172); *convicted* (1, с. 2, 3, 14, 37, 39); *sentenced* (1, с. 2, 73); *executed* (1, с. 2); *charged* (1, с. 3); *arrested* (1, с. 3, 4, 5); *prosecuted* (1, с. 8);

Секція 3. Характеризація судового процесу (перед- та пост судового етапів) та його учасників:

fair (trial) (1, с. 5); *pretrial* (motion) (1, с. 6); *physical* (evidence) (1, с. 8); *physical* (proof) (1, с. 8); *regional* (jail) (1, с. 9); *county* (jail) (1, с. 9,12); *criminal* (trial) (1, с. 10, 182); *credible* (witness) (1, с. 11); *lying* (cops) (1, с.12); *criminal* (justice) (1, с. 37); *guilty verdict* (1, с. 47); *unconstitutional* (1, с. 106); *civil* (case) (1, с. 158); *police* (incompetence) (1, с. 120); *criminal* (litigation) (1, с. 135); *criminal* (immunity) (1, с.137);

criminal (prosecution) (1, с. 137); *criminal* (case) (1, с. 158); *criminal* (defendants) (1, с. 212); *nice, simple, wide-eyed, so anxious to believe the lies* (jurors).

Дієслівна контент-категорія

Секція 1. Дії юриста.

to protect (1, с. 3); *to defend* (1, с. 5, 97); *to fight for the rights* (1, с. 3);

Секція 2. Дії клієнта.

To hire (1, с. 219);

Секція 3. Дії суду та інших учасників судового процесу.

to put to death (1, с. 8); *to string up* (1, с. 5); *to trump up the charges* (1, с. 3); *to fabricate the evidence* (1, с. 3); *to fabricated testimony* (1, с. 8, 11); *to convict* (1, с. 11); *to offer* (1, с. 15); *to vote* (1, с. 15); *to demand* (1, с.15); *to affirm* (1, с. 74); *to dismiss* (1, с. 106, 122); *to charge with* (1, с. 157); *to arrest* (1, с. 123).

Отже, корпус номінативних одиниць на позначення професійної діяльності юриста налічує дієслівну, іменникову та прикметникову / прислівникову / дієприслівникову контент-категорії. Кожна контент-категорія вміщує секції відповідно до того, вербалізацію яких учасників професійної діяльності юриста вони здійснюють. Таким чином, професійна діяльність юриста з твору Дж. Грішема «Адвокат негідників» передбачає наявність вербалізацій юриста, клієнта та інших учасників досудового, судового та пост судового етапів.

Отриманий за допомогою контент-аналізу посекторний розподіл дозволяє припустити, що розподіл лексичних одиниць має чітку організацію. Дане припущення робить можливим перехід до наступного етапу дослідження, а саме – мапування лексичних одиниць на позначення професійної діяльності юриста за польовим принципом [4, с. 55–68]. Польова організація, як спосіб об'єднання лексичних одиниць на основі їх спільної ознаки чи функції [5, с. 57], дає змогу закріпити за ядром найчастіше застосовувані лексичні одиниці для вербалізації тих чи інших компонентів професійної діяльності юриста і класифікувати інші лексичні одиниці на основі частоти їх вживання як навколоядерні компоненти поля або його периферію [2]. Семантичний аспект польової структури виявляється у співвіднесенні елементів поля з певним спільним значенням, у даному випадку це можуть бути: позначення 1) юриста (фрагментовані на мікрополя: позначення дій, характеристик тощо); 2) клієнта (фрагментовані на мікрополя: позначення дій, характеристик тощо); 3) судового процесу (фрагментовані на мікрополя: позначення характеристик, учасників, тощо). Такий розподіл номінативних одиниць всередині лексико-семантичних полів вказує на присутність у них ще одного аспекту, а саме – функціонального, оскільки всі елементи поля «демонструють предметну подібність» [3], тобто дана структура є функціонально-семантичним утворенням, організована за ядерно-периферійним принципом, тобто може бути описана як функціонально-семантичне поле. На основі

зазначених вище контент-категорій можна встановити наступні функціонально-семантичні поля (ФСП) корпусу номінативних одиниць на позначення професійної діяльності юриста у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників»:

1) ФСП «ЮРИСТ»:

МікроФСП «Номінації юриста». До ядра мікроФСП належить лексична одиниця *lawyer* (10 вживань); до навколоядерної зони – *defendant* (3 вживання); до ближньої периферії – *defense* (2 вживання); до дальньої периферії – *protector* (1 вживання) та *co-counsel* (1 вживання);

МікроФСП «Дії юриста». Ядро мікроФСП представлено лексемою *to defend* (2 вживання), а периферія – лексемами *to demand, to offer, to protect, to fight for the rights* (по 1 вживання);

МікроФСП «Характеризації юриста». Ядро вміщує лексему *defense* (2 вживання), а на периферії знаходяться лексеми: *first-class, local, street, younger, older, criminal* (по 1 вживання).

Отже, ФСП «Юрист» налічує три фрагментарні ланки, мікроФСП «Номінації юриста», мікроФСП «Дії юриста» та мікроФСП «Характеризації юриста». Описана структура не є громіздкою і об'єднує 19 % від усього корпусу лексичних одиниць використаних Дж. Грішемом на позначення професійної діяльності юриста.

2) ФСП «КЛІЄНТ»:

МікроФСП «Номінації клієнта». До ядра мікроФСП належать лексеми: *client* та *murders* (2 вживання), до периферії – *innocence* та *prisoners* (по 1 вживання);

МікроФСП «Дії клієнта» характеризується відсутністю ядерно-периферійного розміщення лексичного матеріалу, оскільки вміщує лише одну лексичну одиницю *to hire*. Даний факт яскраво демонструє те, що професійна діяльність юриста розпочинається від моменту його найму клієнтом, а надалі всі дії, пов'язані з судовим процесом опосередковано здійснюються юристом від імені клієнта.

МікроФСП «Характеризації клієнта». До ядра належить номінативна одиниця *arrested* (3 вживання), до ближньої периферії – *sentenced* (2 вживання), до периферії – *guilty, twisted, innocent, convicted, executed, charged, prosecuted* (по 1 вживання).

Описане ФСП «КЛІЄНТ» є фрагментованим за своєю структурою, тобто вміщує три окремі мікроФСП «Номінації клієнта», «Дії клієнта» та «Характеризації клієнта» та становить 14 % від усього корпусу лексичних одиниць, які використовуються при описі професійної діяльності юриста.

3) ФСП «СУДОВИЙ ПРОЦЕС»:

МікроФСП «Номінації учасників судового процесу». Ядро вміщує лексичні одиниці *jury (juror/jurors)* (25 вживань), навколоядерна зона охоплює номінативні одиницю *judge* (22 вживання), до ближньої периферії відносяться лексичні одиниці: *prosecutor / prosecution* (14 вживань) та *cops* (10 вживань), до середньої периферії можна віднести номінативні одиниці: *witness* (5 вживань) та *police / statepolice* (5 вживань), на дальній периферії розміщені лексичні одиниці *victims* та *His Honor* (по 2 вживання) та *co-counsel i bailiff* (по 1 вживання).

МікроФСП «Характеризації учасників судового процесу». Ядро поля містить лексичну одиницю *fair* (2 вживання), а периферія представлена лексичними одиницями *physical, regional, credible, lying, corrupt, unconstitutional, civil, nice, simple, wide-eyed, anxious to believe the lies* (по 1 вживання).

МікроФСП «Дії учасників судового процесу». Ядро поля представлено номінативною одиницею *to fabricate* (3 вживання), у навколо ядерній зоні розміщена номінація *to dismiss* (2 вживання), а периферія налічує по одному вживанню лексичних одиниць *to trump up the charges, to string up, to convict, to vote, to affirm, to charge with, to arrest*.

Необхідно зазначити, що унікальною рисою описаного вище ФСП є наявність мікроФСП «Характеризації учасників судового процесу», де практично відсутнє розмежування між ядром та периферією. Лексичні одиниці, що розташовані в межах ФСП «Характеризації учасників судового процесу» становлять 35 % всього корпусу номінативних одиниць на позначення діяльності юриста у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників». Характеристикою даного ФСП є те, що воно об'єднує лексичні одиниці, залучення для позначення всіх учасників судового процесу, окрім вже, тих номінацій, що були проаналізовані попередньо в межах ФСП «Юрист» та ФСП «Клієнт».

4) ФСП «ІНСТРУМЕНТИ»:

МікроФСП «Інструменти юриста». Ядро поля включає номінативні одиниці *State Bar Association, Appellate Court* та *physical evidence / proof* (по 2 вживання), до периферії належать лексичні одиниці *lawyer-client meetings, civil case, briefs, petition, appeal* (по 1 вживання). Характеристиками даного мікроФСП є його практична однорідність структури, оскільки межа між ядром і периферією є мало відчутною та його злиття з мікроФСП «Інструменти клієнта», згідно зазначеного вище, юрист є найманним працівником і діє виключно від імені клієнта, а отже його мікроФСП «Дії юриста» є фактично мікроФСП «Дії клієнта» під час судового процесу, тобто в рамках професійної діяльності юриста.

МікроФСП «Інструменти інших учасників»: ядро містить лексичні одиниці *trial* (12 вживань), на ближній периферії розміщені лексичні одиниці *jail* (8 вживань), *testimony* та *courtroom* (7 вживань), а дальня периферія охоплює лексеми *cross-examination* та *justice* (по 5 вживань), *execution, courthouse* та *conviction* (по 3 вживання), *bail, arrest warrant, damages, constitution, charges, supreme court, case, prison, jailhouse* (по 1 вживання).

Отже, ФСП «ІНСТРУМЕНТИ» розділене на мікроФСП «Інструменти юриста», де останнє безпосередньо втілює й мікроФСП «Інструменти клієнта» та «Інструменти інших учасників» і об'єднує 31% корпусу лексичних одиниць на позначення професійної діяльності юриста у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників».

Професійна діяльність юриста у творі Дж. Грішема «Адвокат негідників» об'єктивована за допомогою корпусу лексичних одиниць, який налічує дієслівну, іменникову, прикметникову / прислівникову / дієприслівникову контент-категорії. Останні, є підставою для об'єднання у семантичні поля за функціональним навантаженням їх компонентів. Найбільш громіздким є ФСП «СУДОВИЙ ПРОЦЕС», яке охоплює 35% усього корпусу лексичних одиниць, в той час як ФСП «ІНСТРУМЕНТИ» займає 31% корпусу, ФСП «ЮРИСТ» – 19%, а ФСП «КЛІЄНТ» – 14%. Встановлені функціонально-семантичні поля демонструють розподіл лексичних одиниць, що використовуються для позначення професійної діяльності юриста на такі, які позначають юриста, клієнта, інших учасників судового процесу та їх інструменти. **Дане дослідження може слугу-**

вати платформи для подальшого проведення лінгвокогнітивного та когнітивного-семантичного аналізу адвокатської діяльності на матеріалі твору Дж. Грішема, результати якого в подальшому можуть становити ґрунтовний внесок у доповнення спеціалізованих глосаріїв з дисципліни іноземна мова за професійним спрямуванням для спеціалізації «086-01 Право».

Література:

1. Дунаєвська О. В. Лінгвокультурні та лінгвокогнітивні особливості номінативного простору ХРЕЩЕННЯ ДИТИНИ в англійській мовній картині світу : Дис. ... канд. філол. Наук: 10.02.04. Львів, 2015. 281 с.
2. Нижегородцева-Кириченко Л. А. Лексико-семантическое поле «Интеллектуальная деятельность»: опыт концептуального анализа (на материале существительных современного английского языка): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Нижегородцева-Кириченко Лариса Алексеевна. К., 2000. 357 с.
3. Павленко Ж. О. Юридичний дискурс в контексті діалектичного підходу до юридичної аргументації: особливості і функції. Логіка і право: матеріали VII регіон. наук.-практ. конф., 15 травня 2015 р. Харків, 2015. С. 7–13. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9520/1/Pavlenko.pdf> (16 січня 2020).
4. Попова З. Д., Стернин И. А. Полевые структуры в системе языка. Воронеж : Изд-во ВГУ, 1989. 198 с.
5. Шур Г. С. Теория поля в лингвистике. М.: Наука, 1974. С. 88–98.
6. Holsti O. R. Content analysis for the Social Science and Humanities. London, 1969. 256 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу

1. Grisham J. *Rogue Lawyer*. London: Hodder & Stoughton Ltd., 2016. 371 p.